

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilov avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljke je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Vse leto velja . . . 10.— K
pol leta . . . 5.— „
četrt leta . . . 2:50 „
posamezne številke po 20 h.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
„ „ „ dvakrat . . . 12 „
„ „ „ trikrat . . . 10 „
za nadaljnja uvrščanja od petit-vrste po 8 h.
Oznaniha sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Podloge poleg poštnine 15 K.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Vabilo

VIII. rednemu občnemu zboru Učiteljske tiskarne v Ljubljani

registrovane zadrage z omejeno zavezo

ki bo

dne 10. maja 1914 ob 10. uri dopoldne v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6.

232

VZPORED:

1. Poročilo upravnega sveta o združnem poslovanju.
2. Čitanje revizijskega zapisnika z dne 15. decembra 1913 in ukrepi vsled istega.
3. Poročilo upravnega sveta o računskem zaključku za leto 1913.
4. Poročilo nadzorstva o računskem zaključku in poslovanju upravnega sveta.
5. Predlog upravnega sveta o razdelitvi čistega dobička.
6. Volitev v upravni svet.
7. Volitev nadzorstva.
8. Slučajnosti.

Ljubljana, 23. aprila 1914.

Za upravni svet:

Predsednik: Član upravnega sveta:
Karel Wilder, s. r. Fran Črnagoj, s. r.

Zveza slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem.

Zveza slov. učiteljev in učiteljic na Štajerskem je zborovala v ponedeljek in torek po Veliki noči v Mariboru v Narodnem domu.

DELEGACIJSKO ZBOROVANJE.

Iz delegacijskega zborovanja, ki je trajalo v ponedeljek od 3. popoldne do pol 10. ure zvečer, posnemamo sledeče:

Predsednikov pozdrav.

Predsednik tov. Rajšp pozdravi zastopnike društev najsrčneje ter se spomi-

nja umrlih, vrlih tovarišev Kauklerja, Zihra in Strelca. Tovarish Požegar, predsednik mariborskega učiteljstva, pozdravi navzoče v imenu tega društva.

Zatem je podal predsednik Rajšp poročilo o delovanju Zveze in odbornikov Lehrerbunda v prid izboljšanju našega gmotnega položaja, katero poročilo se vzame po nekaterih pojasnilih z odobravanjem v znanje. Poudarja se držati strogo disciplino, ter ne postopati na lastno pest, kakor so to storila nekatera društva z raznimi zahvalami. Glede nadaljnjega postopanja odbornikov Lehrerbunda v zadevi regul. plač se tem naroča, da se zavzemajo krepko za pravice vsega učiteljstva, da se ne krajšajo pravice učiteljskim parom ter interpelira v Lehrerbundu, zakaj je popustil v zadevi odprave tretjinenja podučiteljskih let. Sklene se, da naj učiteljstvo ne piše o regulaciji v nestanovskih listih, a dopise v stanovske liste naj pošilja časnikarskemu odseku, ki presodi, kar spada v javnost.

Tajnikovo poročilo.

Tajnik tov. Tomažič poroča, da šteje zveza danes v 16 učiteljskih društvih 618 članov; število je od preteklega leta za 19 naraslo. Nadalje poda statistiko organiziranega in neorganiziranega učiteljstva, iz katere je razvidno žalostno dejstvo, da se nahaja izven organizacije 28% slovenskega učiteljstva, dočim znaša število neorganiziranih pri Nemcih le 11,5%. Temu je kriva brezbriznost, ki škoduje našemu ugledu. Kako naj zahtevamo ravnopravnost z nem. tovariši, ko se ne brigamo za organizacijo, ter jih taka množina stoji izven našega delovanja. Na okr. učit. društvih je, da temu sramotnemu dejstvu odpomorejo. Zveza je imela tri odbore seje, v katerih se je večinoma razpravljalo o našem prepornem vprašanju, o regulaciji naših plač. Poleg tega pa si je Zveza s svojim taktičnim in odločnim nastopom vedela pridobiti ugled in spoštovanje pri svojih nemških tovariših, tako da se danes ne moremo pritoževati čez preziranje nemških tovarišev. — Glede uvedbe Widrovega »Mojega prvega berila« je podala za

njih uvedbo Zveza okrožnice, žal, niso v vseh okrajih vedeli upoštevati vrlin te knjige, ter je bil sprejet sklep za uvedbo le v 6 okrajih. Čudno je, da je dež. šol. svet v Gornjegrajskem okraju naravnost prepovedal uvesti to knjigo, dočim ostali okraji niso do danes dobili nobene rešitve. Ako stori učiteljstvo na letošnjih uradnih konferencah svojo dolžnost, je upati, da imamo prihodnje leto v rabi to knjigo na vseh naših šolah.

Blagajnikovo poročilo.

Iz blagajnikovega poročila tov. Gnusa je razvidno, da je imela Zveza preteklo leto 743 K 08 h dohodkov in 558 K 20 h stroškov, torej 184 K 88 h prebitka. Za Zvezin sklad je nabranih do danes 633 K 87 h; tozadevnemu pozivu se je odzvala večina učiteljstva. Da so se tudi temu davku zopet nekateri odtegnili, bodi njim v sramoto tukaj omenjeno. Društva naj naznanijo imena teh vodstev, da poznamo na tak način zanikrneže ter po potrebi objavimo njih imena. — Sklenilo se je, da se za Zvezin sklad pobira naprej vsako leto, dokler ne dosežemo 10.000 K, od katere vsote bi se uporabljale obresti v stanovske namene. Za leto, ko je imel Lehrerbund izredno stroškov v dosegu izboljšanja našega gmotnega položaja, podari v njega blagajnico Zveza od tega sklada 100 K.

Predlogi in nasveti.

Dnevni red za občni zbor je sprejet, kakor ga je določil odbor, ter se predlaga Knafličevo predavanje o 500letnici ustoličenja koroških vojvod za Zavezino zborovanje v Pulju.

O sanaciji Zavezinih listov je razpravljal tov. Černež, ter se tozadevno sprejeti predlogi pošljejo Zavezi.

O »Poslovnem redu« Zaveze je govoril tov. Brinar ter stavil na podlagi podanih izjav okr. društev predloge, ki so bili z nekaterimi pripombami sprejeti ter je bil tov. Brinar določen, da jih zagovarja pri Zavezini glavni skupščini v Pulju.

O »Gospodarski zadrugi« je poročal nje načelnik tov. Černež, da se podjetje prav lepo razvija, a bi se lahko še bolje,

ko bi učiteljstvo imelo več smisla za to stvar.

Izmed predlogov so bili sprejeti:

1. Delegacijska zborovanja naj so tajna; pristop imajo le zastopniki društev, ki se morajo legitimirati.
2. Zveza priporoča štaj. učiteljstvu prav krepki pristop »Društvu za zgradbo Učiteljskega konvikta v Ljubljani,« z namenom pa razmišlja o ustanovitvi preprostega dijaškega doma za učiteljske otroke v Mariboru.
3. Vodstvo Zveze in Zaveze naj priporoča vsem učiteljskim društvom, da se sprejme na okr. učiteljskih konferencah po »Učit. tiskarni« v Ljubljani izdano K. Widrovo »Moje prvo berilo« kot učna knjiga v vse slovenske šole vsaj na kmetih.
4. Vsak učitelj ali učiteljica sme biti član drugih učiteljskih društev, ako plača pri domačem članarino.
5. Zaveza in Lehrerbund naj delujeta na to, da smejo učiteljice poučevati tudi v višjih razredih mešanih šol.
6. Izrazilo se je želja, da se naj odborniki v Lehrerbund in Zavezo volijo izmed odbornikov Zveze.

Priporoča se pristop k »Samopomoč« in »Selbsthilfe«.

Volitve.

Odbor Zveze: Jos. Rajšp, predsednik; Ljud. Černež, namestnik; Ivan Tomažič, tajnik; Ljudev. Potočnik, namestnik; Anton Gnus, blagajnik; Anton Ogorelec, namestnik; odborniki: Janko Knapčič, Fran Brinar in Avguš. Požegar.

Pregledovalci računov so: Pavel Flerč, Fran Voglar in Fran Zupančič.

Delegati v Lehrerbund so voljeni tako, da ima vsak okraj svojega zastopnika, in sicer: Ivan Kelc, Hinko Schell, Radoslav Knaflič, Anton Gnus, Jak. Kopic, Ivan Tomažič, Anton Ogorelec, Pavel Flerč, Otilija Feigel, Fran Vrečko, Ivan Koropec, Tomo Kurbus. Namestniki: Marijana Luknerjeva in Ljudmila Schreinerjeva.

Delegati za Zavezino skupščino: Radoslav Knaflič, Lud. Potočnik in Ivan Lešnik.

LISTEK.

Moje potovanje po Švici.

(Konec.)

Razgled vso pot prekrasen. Spočetka smo bili v megli, a kar hipoma smo nad njo. Solnce ogreva zrak, megla polagoma izgine.

Na vrhu smo. V dolini okolo nas sama jezera in z mesti in vasmi posejani bregovi. Kako lepo ob zahajajočem solncu, ko se vrhovi v raznih barvah bliščijo in zlatijo, spodaj pa ležijo doline in ravnine v temi in megli. Vtisk, ki ga napravljajo razgled z Rigija ob lepem vremenu, ostane nepozabljn. Toda tudi od te krasote se moramo posloviti in se spustiti zopet v nižave. Pozno zvečer stopimo na ladjo, da nas ponese po tako krasnem dnevu, po toliko užitkih zopet v mesto nazaj.

Sredi jezera smo. — Zaradi prijetnega večera ostanemo na krovu. Na jezeru je vela le lahka sapica. Ladja plava popolnoma mirno in lahno; čuje se le ropotanje strojev in hoja mornarjev po krovu. Jezero — tiho — mirno. Ptice so se skrile, le bledi mesec plove med zvezdami in čarobno razsvetljuje s srebrnim svitom vso prirodo. In tukaj v tako jasni noči, v naj-

lepšem kraju domovine so se zbrali oni trije voditelji kmetov (Adolf Melchthal, Walter Fürst in Werner Stauffacher) leta 1307. in povzdignili desnico proti zvezdnatemu nebu in pri Bogu prisegli:

da si bodo kot zvesti prijatelji pomagali do zadnje kaplje krvi;

da bodo cesarju in kralju svojemu vedno zvesti ostali; da bodo krivične sodnike izgnali iz dežele in da bodo nesrečnemu narodu priborili svobodo in stare pravice, kar se je tudi prihodnje leto zgodilo.

In jezero danes — miruje. — Danes ni tako razdraženo, kakor ob istem času, ko je dal Oessler prepeljati predrznega strelca Tella, da bi ga vrgel v ječo, kamor ne posije ne solnce ne mesec. V takem viharju sredi jezera je morala krepka roka ujetnika rešiti druge in sebe gotovega pogina.

Mrzla sapica nas je vzdramila iz teh misli. Občudovali smo prekrasno prirodo; nad nami vedro nebo kot svilen plašč poln biserov, pod nami temno jezero, v daljavi pa razsvetljava mesta Luzern. Tako daleč, sredi tujcev, sredi te krasote, v tihi sanjavi noči, se nam je storilo milo, in spomnili smo se domovine. Da bi se nekoliko potolažili, smo zapeli par domačih pesmi in bolje je bilo. Mornarji so še vedno enakomernih korakov hodili po krovu, nas pa

so navdajala razna čuvstva ob zvoku milih slovenskih popevk.

Ta dan nam ostane v trajnem spominu. Onih čuvstev, onih vtiskov ni mogoče povedati in — ker ni izrazov, ostanejo vedno v nas, ostanejo vedno prikrita tajnost.

V svojem načrtu pa smo imeli še eno veliko mesto, in sicer Curih ob istoimenskem jezeru. Železnica drži nekaj časa ob Cuškem jezeru (Zugersee), katerega obrežje se vedno pogreza. Tako je leta 1887. izginilo 21 hiš v hladnem valovju. Ko dospemo v Talwyl, imamo na desni že Curiško jezero.

Curih

Šteje 189.000 prebivalcev in leži na iztoku reke Limat. Krasna je leža mesta — ob kristalno svetlem jezeru, čigar bregovi so polni hiš, sadnih vrtov in vinskih goric; v ozadju pa s snegom pokriti vršaci.

Po široki kolodvorski cesti, v kateri se koncentriira vse mestno življenje, pridemo k jezeru. Izkopane stavbe na kolih pričajo, da je bila tukaj naselbina že v prazgodovinski dobi. L. 58. pred Kr. je nastal iz keltskih naselbin rimski Turikum. Že v srednjem veku je bilo mesto jako sloveče. Danes je tukaj sedež svilne industrije kakor tudi drugih izdelkov.

Veliki, 165 m dolgi most čez reko primerjajo Švicarji z genevskim Montblanc mostom. Blizu njega se dviguje prekrasna mestna hiša, poštna palača, velika stolna cerkev iz 11. stoletja v romanskem slogu; nedaleč proč stoji bronasti spomenik Cvirnglija, ki je bil od l. 1519.—1531. župnik na tukajšnji stolnici.

V hiši umetnosti je razstava slik. Omeniti še moram univerzo, tehniko, švicarski deželni muzej, Tonhalle in rdeči grad. Razen drugih šol se nahaja tukaj tudi šola za sviloprejo.

Ko smo želodcu dobro postregli, smo se namenili k jezeru, od koder smo pohiteli v Talwyl in zvečer zopet nazaj.

Na nasprotnem bregu Curiškega jezera drži železnica v slikovito mestece Rapperswil. V starem gradu iz 14. stoletja se nahaja spomenik dolgoletnih vojn za svobodo Poljske in od l. 1870. tudi poljski narodni muzej. Tukaj v svobodni deželi je nesrečna Poljska vendar našla miren kotiček.

Zaradi pomanjkanja časa nam ni bilo mogoče obiskati 513 m visokega Wülpelsberga, čigar vrh dičijo razvaline habsburškega gradu. Ustanovila sta ga okoli leta 1020 Werner Altenburški, škof v Straßburgu, in njegov brat Ratbold.

Mogočni 24 m visoki stolp, čigar stene so 8 m debele, je še precej dobro ohranjen.

OBČNI ZBOR.

V torek, dne 14. aprila vršnega se občnega zbora se je udeležilo poleg 150 učiteljskega nekaj profesorjev in več učiteljskih višjih letnikov.

Predsednik pozdravi lepo število tovarišev in tovarišice ter goste, poudarja, da kakor v prirodi se bliža tudi našim srcem vesela pomlad, up na boljše čase. Do sedaj je veljalo naše delo večinoma izboljšanju gnotnega položaja, a v naprej, ko smo dosegli ta smoter, posvetiti hočemo svoje delovanje vzgoji in izobrazbi izročene nam mladine. Predsednik Marib. učit. društva izraža veselje, da lahko pozdravlja v Mariboru toliko število tovarišev in tovarišic, širiteljev prosvete in napredka.

Jako zanimivo je bilo predavanje g. ravnatelja Schreinerja o »Ptičih selcih« in »zasledovalcih«, o kateri novi struji na pedagoškem polju še marsikateri do sedaj ni mnogo razmišljal. G. ravnatelj nam je podal natančno sliko o razvoju tega gibanja ter je bil h koncu sprejel njegov predlog, da Zveza pozove učiteljsko, naj to gibanje zasleduje ter izkušnje in nasvete objavlja.

Tovariš Požegar je govoril o »Altruizmu, njega moči in veljavi v družnem življenju«. Navzoči so poslušali z največjim zanimanjem njega izvajanja, oprta na praktično življenje. Da, več altruizma v srca narodov, posebno v srca kruhadajalcev — in srečni vsi bi bili. Obe predavanji sta bili z navdušenjem sprejeti.

Končno prečita predsednik dole po zdrave predsednika Zaveze, urednika Gangla ter nekaterih štajer. tovarišev in zaključil občni zbor.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Učiteljsko društvo za Postojnski šolski okraj ima svoj redni občni zbor v četrtek, 7. maja t. l. ob 2. popoldne pri Sv. Ivanu (Matenja vas), želez. postaja Prestranek, s temle dnevnim redom: 1. Predsednikov nagovor. 2. Poročilo tajnikove namestnice. 3. Poročilo blagajnikovo. 4. Nekaj fizikalnih in kemičnih poizkusov za ljudsko šolo, proizvaja V. Volk, učitelj na meščanski šoli. 5. Posvetovanje, kako povzdigniti gnotno stanje Zavezinih listov. (Odobreni nasveti se vpošljejo do 31. maja t. l. vodstvu Zaveze.) — 6. Volitev novega odbora in delegatov za Zavezino skupščino v Pulj od 6.—8. septembra. — S tem občnim zborom se združita slavnostni odkritji nagrobnih spomenikov dveh rajnkih tovarišev Mihaela Kalana, bivšega nadučitelja v St. Petru, katera slovesnost se vrši istotam po dohodu jutranjih vlakov s sv. mašo ob 8.30 popoldne, potem pa ob 10. popoldne tudi s sv. mašo za rajnega nesrečnega tovariša V. Brusa pri Sv. Ivanu (Matenja vas). Kdor hoče obedovati, naj se zgleda pri šol. voditelju Metodu Požarju istotam. Teh dveh slovesnosti naj se dragi tovariši in tovarišice udeležijo po možnosti v obilnem, občnega zbora pa polnoštevilno. — Odbor.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj zboruje v nedeljo, 3. maja, ob pol 10. v okoliški šoli. Vzpored: 1. Društvene zadeve. 2. Poročilo o Zvezinem občnem zboru; tov. Karbaš. 3. Slučajnosti. Ogorelec t. č., predsednik.

Salesko učiteljsko društvo zboruje v četrtek, dne 7. majnika t. l., ob 10. uri pred-

poldne v Velenju, kamor priredi isti dan svoj majniški izlet Slovenjegraško učiteljsko društvo. Naše društvo je priredilo s sosednimi društvi že več skupnih zborovanj, ki so se vsa prav dobro obnesla, zatoj upamo, da bo tudi 7. majnik pravi učiteljski dan, na katerem nam bo ure skupnega bivanja sladila kolegijskost in bratska vzajemnost! Na veselo snidenje! Odbor.

Učiteljsko društvo za brežiški in severniški okraj zboruje dne 3. maja t. l. ob pol 11. uri popoldne na Vidmu po sledečem dnevnem redu: 1. Čitanje zapisnika zadnjega zborovanja. 2. Društvene zadeve in poročila. 3. Volitev delegatov za letošnji občni zbor Zaveze v Pulju. 4. Razgovor o konferenčnih vprašanjih. 5. Slučajnosti. Odbor.

Učiteljsko društvo za laški okraj zboruje v nedeljo, dne 3. maja t. l., ob 10. uri popoldne v šoli na Zidanem mostu po sledečem dnevnem redu: 1. Čitanje zapisnika zadnjega zborovanja. 2. Predavanje g. dr. Frana Ilešiča: »O analizi stavkov«. 3. Poročilo o glavni skupščini »Zveze slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem« v Mariboru. 4. Slučajnosti. Tovarišice, tovariši! Zaradi zanimivosti dnevnega reda, zlasti 2. točke, se pričakuje, da se udeležite vsi tega zborovanja in tako dokažete ne le svojo stanovsko zavednost, marveč tudi svoje nagnjenje po nadaljnjem izobraževanju. Gostje dobro došli! Da bo tako, pričakuje zanesljivo odbor.

Učiteljsko društvo za celjski okraj zboruje glasom sklepa v nedeljo, dne 3. majnika t. l., ob 11. uri v celjski okoliški šoli z nastopnim dnevnim redom: 1. Zapisnik. 2. Dopisi in tekoče društvene zadeve. 3. Zadnjič preloženo poročilo računskih pregledovalcev. 4. Poročilo o zborovanju Zveze. 5. Razgovor glede letošnje uradne konference. 6. O naši vzgojni nalogi; nadaljuje Fr. Brinar. 7. Slučajnosti. 8. Popoldan majniški izlet po dogovoru. Učiteljsko našega okraja je res mnogostransko zaposleno. A to nedeljo posvetimo društvu, in vse drugo naj stopi v ozadje! Vljudo Vas vabi Fr. Brinar, t. č. društveni predsednik.

Agitirajte za svoje glasilo!
Pridobivajte mu novih naročnikov!

Komur ne ugaia zrnata kava, temu se priporoča Kathreinerjeva Kneippova sladna kava.

Kathreinerjeva je zdravju popolnoma neškodljiva ter ima pri tem popolni okus zrnate kave.

Pri nakupu je plačilo na dobro zaprto higijensko zavojnico s sliko kupnika Kneippa. — Odrto, nasteljeno blago ni nikoli priznati Kathreiner.

Književnost in umetnost.

Popotnik Štev. 4. Vsebina: 1. Pričibi: Dom otrok. 2. Pav. Flerč: Zgodovina v delovni šoli. 3. J. Baukart: O pozdravu. — V razmišljanje. 4. Evgen Sajovic: Učna osnova in instrukcija za pouk telovadbe in odredba o prirejanju mladinskih iger na gimnazijah (vsehi tipov) in na realnih šolah. 5. Književno poročilo: Ocene. Književno naznanilo. 6. Razgled: Pedagoški paberki. Šolska higiena. Šolske in učiteljske vesti. Šolstvo na slovanskem jugu. Inostransko šolstvo. Prosvetna kronika. Razne vesti.

»Matica Slovenska« je za l. 1913. svojim članom poklonila sledeče knjige: 1. Podlimbarski: »Gospodin Franjo«, izvirni slovenski roman, ki obsega 500 strani in ki je zbudil vsestransko senzacijo; g. pisatelju se je za ta roman podelila častna nagrada. 2. Funtek Anton: »Tekma«. Slovenska drama, ki se je z lepim uspehom igrala v Ljubljani in Zagrebu. Nje tehtnost je brezdvomna; sicer bi se ne bili eni kritiki za dramo enako ogrevali, kakor so ji drugi nasprotovali. 3. »Hrvatsko-srbske narodne pesmi« (Kosovo, Kraljević Marko, Kralj Matjaž, Uskoki, srbska vstaja pod Črnim Jurijem, Jelačić, Lovćen). Knjiga ima obširen uvod o jugoslovanskem narodnem pesništvu ter stvarni in jezikovni tolmač (slovniški in slovski). Knjigo sta uredila zagrebški profesor dr. Drechsler-Vodnik in dr. Ilešič. 4. Mencingerjevih »Izbranih spisov« II. zvezek. Uredil dr. Jos. Tominež. 5. Strekelj-Glonar: »Slovenske narodne pesmi« 15. snopič. 6. Dr. Šleibinger: »Slovenska Bibliografija«. — Letopis iz finančnih virovov ni izšel. Vse knjige obsegajo letos preko 95 tiskanih pol, torej dobrih 30 pol več nego lani. Tako obsežne niso bile Maticine publikacije še nikoli. Tri knjige (Mencingerjeve »Izbrane spise«, »Gospodina Franja« in »Hrv.-srbske narodne pesmi«) je umetniški opremil g. Saša Šantel. S tem bogatim darom je stopila Matica v leto svoje petdesetletnice (1863/64—1914) ter se nadeja, da ji ostanejo zvesti ne samo dosedanjí njeni člani, ampak da ji ob tej priliki pristopijo še novi. Opozorjamo še posebe, da je nekaj hrvatsko-srbskih narodnih pesmi natisnjenih v cirilici in da jim je dodano tudi avdilo za čitanje in pisanje cirilice. — Uredništvo »Učit. Tov.« ne dvomi, da je velik del njegovih čitateljev med člani »Matice Slov.«, vendar letos še posebe opozarja tovariše in tovarišice, naj naroče Maticine knjige, prvič zato, ker je članarina (4 K) upravljenost v primeri z dosegom Maticinih knjig za 1913, in drugič, ker se je naprednjakom tesno okleniti institucije, ki jo vodi napredni duh. (Članarina se pošlje na naslov »Matica Slov.« v Ljubljano).

Rado Murnik: Lovske bajke in povesti. I. zvezek Knjižnice Slovenskega Ilustrovanega Tednika. Elegantne, priročne knjižnice v žepnem formatu doslej še nismo imeli; zdaj pa je začela izhajati K. S. I. T., da izpolni to vrzel. Prvi zvezek prinaša Murnikove lovske humoreske, bajke in povesti v obliki, ki se mora imenovati zgledna. Papir je fin in trpežen, črke moderne in lahko čitne, format eleganten in trda vezava prav lična z naslovno sliko H. Smrekarja. Dvanajst spisov, večinoma humorističnih, je v tej knjigi, vsi pisani v krasnem jeziku in s temperamentnim slogom, ki privlačuje in zanima vseskozi. Iz lovskega življenja so zajete te povesti, a seveda igrajo vlogo večinoma le takozvani nedeljski lovci; zato je ta knjiga zabavna za vsakogar, čeprav ni lovec ali ribič. Povesti niso ponatisli iz S. I. T., nego jih je humorist iznova priredil za to knjižnico. Ker se vsakdo rad smeje ter si poslasti življenje s humorom berilom, bo ta Murnikova knjiga vseobče dobrodošla. Ime Rada Murnika, našega prvega humorista, že jamči za kakovost te njegove nove knjige. Vse njegove prejšnje humoreske je sprejela naša publika z veseljem, saj je naša književnost na humorističnih jako uboga. Zato smo prepričani, da s tem prvim zvezkom K. S. I. T. humorističnim čitateljem in društvom prav posebno ustrežemo. — Elegantno vezana knjiga obsega 192 strani ter stane v upravnih Slov. Ilustrovanega Tednika (s poštino vred) in po knjigarnah 2.50 K. — Kdor pa se naroči na Knjižnico Slov. Ilustr. Tednika, dobi to knjigo za 1.60 K, kakaj naročnina za prvi letnik knjižnice, ki bo obsegal 5 knjig, znaša le 8 K. Naročnina se lahko plača ali vsa naenkrat ali v dveh obrokih po 4 K ali v štirih zaporednih mesečnih obrokih po 2 K. — Pet elegantno vezanih izbornih knjig za samo 8 K! Naročite se na Knjižnico Slov. Ilustr. Tednika!

Obrambni vestnik.

= V osebno obrambo. Prejeli smo — za zadnjo številko prepozno — in priob-

čujemo: V »Zarji« z dne 8. t. m. sem priobčil odprto pismo na g. Jelenca, ki je tako osebno, kot so pisma sploh osebna. V tem pismu sem označil način boja g. Jelenca po zasluženju. Karakteriziral sem samo njegovo delo. Vsak, kdor stvar objektivno presodi, se lahko prepriča, da ta karakterizacija ni bila krivična, in to je zame glavno. Če je bila pa žaljiva, ima g. Jelenec najmanj pravice pritoževati se. Krivico je delal od meni in ne jaz njemu, zato naj posledice pripiše lepo sam sebi in svojemu nekvalificiranemu delu. V odprtem pismu ni niti ene trditve, ki bi je ne mogel dokazati. — Poskus v »Učit. Tovarišu«, v katerem se opravičuje mistifikacija g. Jelenca, se je povsem ponesrečil. G. Jelenec je dotični stavek nalašč tako formuliral, da je vrgel med čitatelje sum o provenienci mojih člankov. Zaman iščem po drugem vzroku. — Zadnji »Uč. Tovariš« trdi, da tišči stavek ne očita nič tega, kar je očital tržaški list, »temveč z negacijo celo izpodbija trditve.« — Po tej izjavi je bil torej namen g. Jelenca, negirati dotično trditve. — Kako pride g. Jelenec do tega, — se zastoj vprašujem — da negira reči, ki ga kratkoma nič ne brigajo. Ali mu je moje dobro ime tako zelo na srcu? Ali niso storili tega drugi, ki so bili bolj poklicani zato? In vendar: vzemimo slučaj, da je negiral g. Jelenec res iz same dobrohotnosti do mene. V tem slučaju pa moram supinirati, da je bil tako ginjen, da je popolnoma pozabil, da ni kompetenten za tako negacijo. Kdo naj pa kaj da na njegovo negacijo? — Kaj pa forma tiste negacije? Vsaka negacija mora biti jasna; kategorično mora zanikati neresnico in povedati resnico. Kaj pa v tem slučaju? Vzemimo za primer tovariše s Štajerskega! Velika večina jih ne čita niti »Edinosti«, niti »Zarje«. Ves incident z mojimi članki jim je torej nepoznan. Kar pride »negacija« g. Jelenca. Kaj je povzročila? Je li dosegla svoj namen? Gotovo! Pa kako? Tako, da je zdaj velika večina štajerskih tovarišev izvedela in je prepričana, da podpisujem jaz članke dr. Tume. To je uspeh »negacije«. In za tako negacijo naj bi bil morebiti še hvaležen? Hvala lepa, g. Jelenec! Kar dve muhi na udarec. Rešili ste mojo čast, istočasno pa dokazali, da ima Zaveza program. Pa še lep program! — Po vsem tem prihajam do zaključka, da je bila Jelenčeva negacija mistifikacija, pa če je bila tudi vržena v svet z drugim namenom. — Kar se pa tiče drugih izvajanj zadnjega »Učit. Tovariša« na moj naslov, se mi zdi, da strelja daleč preko cilja. Manj bi bilo več — namreč njegove morale. Jaz smatram vso zadevo kot čisto osebno značaja med g. Jelencom in seboj. Obrnil sem se radi tega direktno na g. Jelenca in od tega momenta neha biti to »naša polemika« in postane najina. »Naša polemika« ni bila s tem čisto nič onečaščena, toliko manj, ker sem se zatekel celo v drug list. Svoje osebne zadeve smem pa zastopati v tistem tonu, ki se meni zdi najprimernejši. Odgovoren sem zanj sam, zato odklanjam vsako utikanje v moje privatne zadeve. Če me kdo žali in mi podtika nepoštenosti si bom poiskal zadoščenja tako, kot je to meni prav, brez ozira na kogarkoli. Kot organiziran učitelj nisem še dolžan molčati na krivice, ki se mi gode. Protest »Uč. Tovariša« je torej čisto odveč, ker je izgrešil svoj cilj in prekoračil svoj delokrog.

Alojzij Hreščak.

Opomba uredništva: Ta obramba tov. Hreščaka zasluži pač nekoliko odgovora od naše strani. Ne vemo sicer, bomo li zopet ustrelili »daleč preko cilja«, bo li naš list zopet »izgrešil svoj cilj in prekoračil svoj delokrog«, ampak vzlic temu se hočemo poslužiti svoje pravice, ki jo imamo kot svobodni časnikarji, ne da bi hiteli prej vprašat tov. Hreščaka, je li nam dovoljeno, braniti to, kar se nam zdi vredno obrambe, in obsojati to, kar se nam zdi vredno obsodbe! Mimogrede bi vprašali, je li cilj in delokrog »Zarje«, da meče iz Hreščakovega peresa pošastnemu Jelencu v obraz impertinentno mistifikacijo, ga stavlja v vrsto nepoštenih in revolverskih ljudi, ga obklada z nesramnostjo, ga tira v vrste ciglanov in vagabundov, ter mu očita intimnost z lažnjivo dvojico!... To so vendar tako gorostasni očitki, da jih naš list kot učiteljski list ne more in ne sme molče kvitirati! —

Je li to »naša polemika« ali ne, to je postranskega pomena, to je od Hreščakove strani le cepljenje dlake. Nam se zdi, da je polemika naša, ker so ljudje, ki polemizirajo, tudi naši: Jelenec in Hreščak. Ta poslednji pravi vendar danes sam, da je organiziran učitelj, in to tudi je, ker je član Sežanskega učit. društva! V pismu na nas se tudi obrača na urednika našega glasila, čeprav je na zborovanju svojega društva dne 5. marca t. l. v Komnu v družbi s svojimi somišljeniki trdil, da »U. T.« ni naše glasilo! — No, pa tudi v našem glasilu predbaciva Hreščak Jelencu — nekvalificirano delo, kakor mu je v »Zarji« zaludeal v lice, da je imperti-

Od tukaj je baje prekrasen razgled po vsem ozemlju nekdanjih habsburških grofov, po vsem porečju Aare, Reuss in Limat do visokih Alp.

Napočil je zadnji dan — moramo se ločiti od krasne Švice, a tudi tega hočemo še pošteno izrabiti. Že smo v železnici, ki nas pelje mimo 40 km dolgega Curiškega in Valenskega jezera, ki je obdano od samih skal, čez Ren vedno višje in višje. Od Raraza naprej vidimo veliko razvalin, ki pričajo, da so tu zgodovinska tla. Preden dospemo v Chur, opazimo na desni strani razvaline nekdanjega gradu kneza Lichtensteina.

Vrsti se predor za predorom, viadukt za viaduktom. Pod seboj vidimo mostove, viadukte in predore, kjer smo se par minut poprej peljali, okolo nas pa visoke gore in snežnike.

Skozi Albulu dolino dospemo v prekrasni Engadin in kmalu smo 1839 m visoko v

St. Moritzu.

najvišje ležečem kraju v Engadinu, na obsoščju, popolnoma zavarovanem proti burjam in mrzlim vetrovom. Obdajajo ga snežniki in ledeniki. Iz vasi St. Moritz drži železnica v istoimensko kopališče, ki je vse leto odprto in obstoji iz samih hotelov in elegantnih trgovin. Med velikimi hoteli

imenujem n. pr. kolodvorskega, mogočno stavbo z 10 nadstropji in najnovejšimi udobnostmi. Kopališče je svetovno znano zaradi solnčnih kopeli, ki se jetičnim posebnostjo priporočajo. Tudi pozimi dosega solnčna toplota na verandah do 40° C, medtem ko okoliško pokriva sneg in led. Pozimi je kraj tudi dobro obiskan zaradi zimskega športa.

Tako smo videli tudi ta raj.

In ko je solnce zahajalo in zlatilo vrhove snežnikov, smo se spustili po romantični poti v dolino.

Zopet drči vlak čez mostove in viadukte iz samega kamnja. Občudovanja vredno je to delo človeških rok.

In solnce že za goro tone, okrog pa lega mrak hladan.

Nekako žalostni in potrti smo bili. Zamislili smo se — in sanjali o lepih dneh. Ne zremo jih več, minulo je prelepo potovanje, samo spomin nam je ostal.

Oplnoči smo bili na avstrijskih tleh, in mlada zora nas je pozdravila po 17urni vožnji v

Inomostu.

Ostali smo nekaj dni tukaj, da si ogle-damo zgodovinsko mesto nekoliko natančneje, potem pa smo se odpravili proti domu — na zeleno Štajersko.